

SUMAR

Cuvânt-înainte	7
Abrevieri și sigle	9
Introducere	15
TEXTE (1640–1715)	37
73. <i>Pravila</i> , Mănăstirea Govora, 1640	37
74. <i>Liturghier</i> , *Mănăstirea Bistrița, j. Vâlcea, circa 1640	40
75. <i>Geografia Ardealului</i> , *Sud-vestul Transilvaniei, [jumătatea secolului al XVII-lea]	43
76. <i>Spunerea legiei creștinești cu răspuns</i> , *Hunedoara, [1640–1644]	45
77. <i>Învățătură preste toate zilele</i> , *Câmpulung, 1642	49
78. <i>Carte românească de învățătură</i> , Iași, 1643	51
79. <i>Zapis de donație</i> , Iași, 15 martie 1643	55
80. <i>Varlaam, Răspunsul împotriva „Catihismusului calvinesc”</i> , *Mănăstirea Dealu, [1645] ..	56
81. <i>Preambul la două povestiri biblice</i> , *Iași, c. 1645	60
82. <i>Carte românească de învățătură</i> , Iași, 1646	62
82*. <i>Simion Dascălul, Letopisețul Țării Moldovei</i> , *Moldova, c. 1647	67
83. <i>Catehismul calvinesc</i> , Bălgrad, 1648	72
84. <i>Noul Testament</i> , Bălgrad, 1648	74
85. <i>Varlaam și Ioasaf</i> , *Țara Românească, 1648 sau 1649	80
86. <i>Scrisoarea doamnei Elina</i> , *Țara Românească, 10 februarie 1649	85
87. <i>Melhisedec</i> , *Sud-vestul Transilvaniei, [a doua jumătate a secolului al XVII-lea]	85
88. <i>Condamnarea lui Pilat</i> , *Sud-vestul Transilvaniei, [a doua jumătate a secolului al XVII-lea]	89
89. <i>Cronograful rusesc</i> , *Târgoviște, [1650–1660]	92
90. <i>Epitaful lui Mateiaș Basarab</i> , Țara Românească, 1652	95
91. <i>Îndereptarea legii</i> , Târgoviște, 1652	96
92. <i>Scrisoarea lui Grigore Ghica</i> , Adrianopol, 22 februarie 1660	98
93. <i>Scrisoarea lui Vasile Lupu către fiul său</i> , Constantinopol, 10 martie 1660	101
94. <i>Act de vânzare-cumpărare</i> , Orhei (Republica Moldova), 20 martie 1661	102
95. <i>Scrisoarea mitropolitului Sava Brancovici</i> , *Bălgrad, 18 aprilie 1661	103
96. <i>Carte cu multe întrebări și răspunsuri</i> , *Moldova, 10 ianuarie 1661	104
97. <i>Interpolarea din Cartea cu multe întrebări și răspunsuri</i> , *Moldova, 12 ianuarie 1661 ...	106
98. <i>Raport diplomatic</i> , Constantinopol, [noiembrie–decembrie 1662]	108
99. <i>Act de întărire</i> , București, [20] mai 1663	110
100. <i>Herodot, Istoriei</i> , *Constantinopol, [1668–1670]	112
101. <i>C. Cantacuzino, Jurnal de călătorie</i> , Constantinopol–Veneția, 12 martie 1665 – 23 iulie 1669	115
102. <i>Teologie polemică</i> , Târgoviște, [1667–1669]	118
103. <i>Hrisov pentru înființarea școlii din Câmpulung</i> , București, 10 mai 1669	121
104. <i>Miron Costin, Viața lumii</i> , *Moldova, [1671–1673]	123
105. <i>Miron Costin, Înțelesul pildelor ce sântu în stihuri</i> , *Moldova, [1671–1673]	127
106. <i>Miron Costin, Stihuri împotriva zavistiei</i> , *Moldova, [1671–1673]	128
107. <i>Cântec de dragoste</i> , *Transilvania, 1672	129
108. <i>Dosoftei, Psaltirea în versuri</i> , Uniev, 1673	131
109. <i>Cronica împăraților turci</i> , Mănăstirea Cașin, 1673	136
110. <i>Ioan Kemeny, Retragerea oastei lui Gheorghe Rákóczy din Polonia în anul 1657</i> , *Mănăstirea Cașin, [1673]	139
111. <i>Mihail Halici, Odă</i> , Basel, 1 iunie 1674	141
112. <i>Miron Costin, Letopisețul Țării Moldovei</i> , *Moldova, 1675	142

113. <i>Descântec contra mușcăturii de șarpe</i> , *Moldova, 1676	146
114. <i>Cheia înțeleșului</i> , București, 1678	146
115. <i>Legenda duminicii</i> , Dobricionești, j. Bihor, 1678	150
116. <i>Act de vânzare</i> , Cotnari, j. Iași, 15 octombrie 1678	155
117. <i>Cronograf Cigala-Dorotei</i> (tip Danovici), *Moldova [a. 1679]	156
118. <i>Liturghier</i> , Iași, 1679	159
119. <i>Valentin Franck von Franckenstein, Versuri</i> , Sibiu, 1679	161
120. <i>Cele 12 vise ale împăratului Sahanci</i> , *Transilvania, [c. 1679]	164
121. <i>Gavril Protul, Viața patriarhului Nifon</i> , *Țara Românească, [a. 1682]	167
122. <i>Dosoftei, Viețile sfinților</i> , Iași, 1682	170
123. <i>Sicriul de aur</i> , Sas-Sebeș, 1683	175
124. <i>Prorocirea sibilei Eritrea</i> , Iași, 1683	179
125. <i>Miron Costin, De neamul moldovenilor</i> , *Moldova, [1686–1691]	182
126. <i>Act de judecată</i> , Iași, 30 iunie 1687	187
127. <i>Rânduiala diaconșvelor</i> , Bălgrad, 1687	188
128. <i>Gheorghe Brancovici, Cronica slovenilor</i> , *Țara Românească, [1687]	191
129. <i>Despre rațiunea dominantă</i> , București, 1688	194
130. <i>Circulara mitropolitului Varlaam</i> , *Bălgrad, 27 (?) iunie 1688	197
131. <i>Letopiseșul cantacuzinesc</i> , *Țara Românească, [1688]	198
132. <i>Albina</i> , Țara Românească, 1689	202
133. <i>Mărgăritare</i> , *București, 1691	206
134. <i>Agapie Landos, Mântuirea păcătoșilor</i> , Agapia Veche, 1691	209
135. <i>Constantin Cantacuzino, Istoria Țării Rumânești</i> , *Țara Românească, [1691–1699]	213
136. <i>Fiziologul</i> , Brașov, 1693	216
137. <i>Geografia Asiei</i> , Brașov, [1693–1703]	220
138. <i>Foletul Novel</i> , *Țara Românească, 1693–1704	223
139. <i>Act de hirotonie a unui preot</i> , *Bălgrad, 27 (?) ianuarie 1696	227
140. <i>Radu Greceanu, Poveste de jale asupra uciderii postelnicului Constantin Cantacuzino</i> , *Țara Românească, [1696–1699]	228
141. <i>Psaltire în versuri</i> , Sântămăria-Orlea și Geoagiu, j. Hunedoara, 1697	233
142. <i>Dimitrie Cantemir, Divanul</i> , Iași, 1698	237
143. <i>Actul de unire cu biserica Romei</i> , Bălgrad, 7 octombrie 1698	240
144. <i>Bucoavnă</i> , Bălgrad, 1699	242
145. <i>Cântecul lui Adam</i> , Luncaspric, j. Bihor, [sfârșitul secolului al XVII-lea – începutul secolului al XVIII-lea]	246
146. <i>Învățăturile lui Neagoie Basarab</i> , *Țara Românească, [sfârșitul secolului al XVII-lea – începutul secolului al XVIII-lea]	248
147. <i>Floarea darurilor</i> , Snagov, 1700	253
148. <i>Decretul împăratului Leopold I</i> , Viena, 12 decembrie 1701	256
149. <i>Pânea pruncilor</i> , Alba-Iulia, 1702	258
150. <i>Sindipa</i> , Brașov, 1703	261
151. <i>Dimitrie Cantemir, Istoria ieroglifică</i> , *Constantinopol, 1705	266
152. <i>Dimitrie Cantemir, Versuri</i> , *Constantinopol, 1705	271
153. <i>Esopia</i> , Mănăstirea Bistrița, [1706]	274
154. <i>Liturghier</i> , Râmnic, 1706	278
155. <i>Archirie și Anadan</i> , Budacul Românesc, j. Bistrița-Năsăud, 1708	281
156. <i>Antiim Ivireanul, Predici</i> , *București, 1709–1716	284
157. <i>Scrisoarea a doi demnitari moldoveni</i> , Iași, 2 august 1711	289
158. <i>Ceasornicul domnilor</i> , *Moldova, a. 1712	290
159. <i>Pilde filosoșești</i> , *Târgoviște, 1713	293
160. <i>Hrisov pentru desființarea vâcăritului</i> , București, 4 mai 1714	298
160*. <i>Carte de scutire de dăjdi</i> , *Târgoviște, 20 iulie 1715	301
161. <i>Act de vânzare-cumpărare</i> , Iași, 1 octombrie 1715	302

Glosar	
Indice de nume proprii	349
În loc de erată	378

CUVÂNT-ÎNAINTE

Volumul de față a cunoscut două faze de lucru distincte, diferențiate în timp. Prima fază, desfășurată în intervalul 1986–1987, a cuprins transcrierea majorității textelor și însoțirea acestora cu rezumate și bibliografii. Operațiile respective au fost efectuate de Violeta Barbu (nr. 77, 123, 149), Magdalena Georgescu (nr. 78, 80, 87, 91, 93, 94, 99–101, 111, 116–119, 121, 122, 124, 129, 131, 141, 147, 148, 157, 158), Alexandru Mareș (nr. 73–76, 81, 83, 89, 95, 98, 108–110, 120, 127, 128, 130, 132–134, 138, 139, 144, 154) și Florentina Zgraon (nr. 82, 82*, 84, 85, 92, 96, 97, 102, 104–107, 114, 125, 126, 136, 137, 142, 150–153, 155, 156, 159, 160). În faza a doua, derulată în anii 2016–2017, s-a completat lista textelor cu noi transcrieri efectuate de Liliana Agache (nr. 103), Cristina-Ioana Dima (nr. 140), Alexandru Mareș (nr. 79, 160* și 161), Anca-Mihaela Sapovici (nr. 146), Maria Stanciu Istrate (nr. 86, 112 și 135) și Emanuela Timotin (nr. 88, 90, 143, 145 și 159). Tot acum s-a efectuat verificarea vechilor transcrieri, aducându-se la zi bibliografia pentru fiecare text în parte, și s-au alcătuit *Glosarul și Indicele de nume proprii*. Partea de contribuție a fiecăruia dintre autorii ultimei faze se prezintă astfel: Liliana Agache (nr. 82*, 100, 103, 116, 136, 137, 142, 148, 157, 158 și literele *A–D*), Cristina-Ioana Dima (nr. 128, 133, 140, 151, 152, 156, 159), Alexandru Mareș (nr. 73, 74, 76, 79, 83, 89, 95, 98, 99, 109, 110, 120, 126, 130, 132, 139, 144, 160*, 161), Anca Sapovici (nr. 77, 93, 104, 108, 117, 118, 121, 123, 124, 134, 138, 146, 154 și literele *E, M–O*), Cristinel Sava (nr. 75, 78, 80, 81, 84, 105, 106, 114, 122, 125, 127, 129, 149 și literele *F, P–Ș*), Maria Stanciu Istrate (nr. 82, 85, 86, 91, 92, 94, 96, 97, 102, 112, 131, 135, 147 și literele *G–L*) și Emanuela Timotin (nr. 87, 88, 90, 101, 107, 111, 113, 115, 119, 141, 143, 145, 150, 153, 155, 160 și literele *T–Z*). Coordonarea fazelor de pregătire și elaborare a lucrării a fost asigurată de Alexandru Mareș, căruia i se datorează și redactarea *Introducerii*. Revizia finală a fost efectuată de Alexandru Mareș, Cristinel Sava, Maria Stanciu Istrate și Emanuela Timotin. Reamintim că indicațiile aparținând *Notei asupra ediției* din volumul I privesc întreaga lucrare.